

Голові разової спеціалізованої вченої
ради ДФ38.053.029 (PhD 13307)
Чорноморського національного
університету імені Петра Могили,
доктору наук з державного
управління, професору
Антоновій Людмилі Володимирівні

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата наук з державного управління, доцента кафедри публічного
управління та адміністрування Чорноморського національного університету
імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна

Штирьова Олександра Миколайовича

на дисертаційну роботу здобувача наукового ступеня доктора філософії
Повертайленко Юлії Віталіївни на тему: «Публічне управління в Україні в
умовах глобальної демократії», подану на здобуття наукового ступеня доктора
філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування», за
спеціальністю 281 – публічне управління та адміністрування.

**Актуальність теми дисертаційного дослідження, зв'язок з науковими
програмами, темами.**

Актуальність теми дослідження обумовлена тими процесами, які
відбуваються в державі, розширенням можливостей для громадян в усіх сферах
їхньої діяльності і, як наслідок довіри до органів публічної влади й держави
взагалі. Високий коефіцієнт довіри з боку громадян до органів публічної влади
являється запорукою якості держави й її авторитету на міжнародній арені.

Розвиток та становлення публічного управління в Україні на сьогодні
являється однією з тих сфер, яка динамічно розвивається в умовах
глобалізаційних демократичних процесів. Слід пам'ятати, що демократію не
потрібно асоціювати тільки з владою. В першу чергу демократія асоціюється з
самою людиною (особистістю), її розвитком, розвитком її освіти, культури,
духовності, розвитком усього суспільства і т. д.

З точки зору реалій сьогодення поглиблення й поширення всесвітніх
процесів глобалізації, євроінтеграції України, динамічний розвиток
міжнародних відносин, що призводить до системних змін у політичній,
економічній, соціальній та безпековій сферах, суспільства й держави,
трансформують й публічне управління в напрямі демократизації,
багаторівневого врядування та зростання ролі громадянського суспільства.

Тому, на даному етапі становлення та розвитку нашої держави
актуальними залишаються питання впровадження глобальної демократії у
суспільно-державні сфери життя, демократизації публічного управління в
умові поглиблення всесвітніх глобальних перетворень та визначення
найоптимальнішої моделі публічного управління за таких умов.

**Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків,
рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизна.**

Зміст дисертації відповідає логіці мети та предмету дослідження, за якими припускається проведення аналізу як теоретичних проблем стосовно теми дисертаційного дослідження з погляду сучасних умов, так і питань практичного застосування. Дисертація характеризується поєднанням змісту напряму дослідження з логічно обумовленою послідовністю актуалізації фокусувань безпосередньої уваги автора. А сформульовані під час виконання дисертаційного дослідження узагальнення, висновки та рекомендації ґрунтуються на останніх досягненнях галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування».

Вивчення понятійно-категоріального апарату дослідження публічного управління в умовах глобальної демократії в контексті його розвитку та становлення у сучасному світі, де всесвітні глобальні перетворення перетинають державні кордони, руйнують державні суверенітети та змінюють систему установлених норм й цінностей надало можливість розглянути та дослідити поняття «глобалізації», виділити її основні ознаки, «глобальні перетворення», такий феномен як «хвилі демократизації», «демократія».

Встановлено, що глобалізація та глобальна демократія впливають на розвиток та функціонування національної держави, яка поступово втрачає монополію на ухвалення суспільно значущих рішень, натомість набуває рис координатора та інтегратора багаторівневих управлінських процесів.

Зазначено, що в умовах глобальної демократії відкриваються можливості для розширення демократичної участі громадян, підвищення прозорості та ефективності публічного управління, збереження держави як ключового гаранта прав людини, посередника між глобальними інститутами, національними інтересами та потребами громадянського суспільства.

У роботі достатньо вдало сформульовані об'єкт і предмет дослідження, а саме: об'єктом дослідження є процеси глобалізації та демократизації. Предметом дослідження виступає публічне управління в Україні в умовах глобальної демократії.

Рівень формулювання дисертанткою мети і завдань дисертаційного дослідження вказують на концептуальну зрілість Повертайленко Юлії Віталіївни як дослідниці, а також свідчать про глибину її розуміння обраної у якості предмету наукового дослідження проблематики. Зміст дисертації характеризується цілісністю та комплексністю охоплення дослідженням предмету наукового пошуку.

Для досягнення мети дисертаційного дослідження авторкою були сформульовані такі основні завдання як: 1) охарактеризувати понятійно-категоріальні основи дослідження та ступінь розробки проблеми глобальної демократії; 2) проаналізувати сучасні підходи до ролі публічного управління в умовах глобальної демократії; 3) з'ясувати особливості перспектив взаємного розвитку держави і суспільства в умовах глобальної демократії; 4) визначити напрями демократизації публічного управління в Україні.

Ознайомлення зі змістом дисертації дає підстави для формулювання висновку про те, що авторкою у повній мірі були вирішені наведені вище завдання та досягнута мета дослідження.

Використання дисертанткою значної наукової й емпіричної бази сприяло глибокому, різнобічному висвітленню досліджуваної проблематики,

формулюванню узагальнень, висновків і пропозицій, що мають наукову новизну.

Наукова новизна одержаних результатів.

У дисертаційному дослідженні

вперше:

- обґрунтовано комплексний науковий підхід до позиціонування публічного управління як інституційного посередника між державою, суспільством і наднаціональними структурами в умовах глобальної демократії, що дозволяє розглядати публічне управління як сервісно-партнерську систему, спрямовану на забезпечення балансу між впливом наднаціональних інституцій, національним суверенітетом, демократичною участю громадян, європейськими стандартами врядування;

удосконалено:

- теоретико-методологічний підхід до визначення взаємозв'язку глобалізації, глобальної демократії та демократизації публічного управління, який, на відміну від традиційного розуміння глобалізації переважно як зовнішнього чинника впливу, дозволяє розглядати її як умову формування нової архітектури багаторівневого врядування, у межах якої держава, громадянське суспільство, міжнародні організації та інші суб'єкти взаємодіють для забезпечення сталого розвитку, захисту прав людини, підвищення довіри до публічної влади та зміцнення демократичної спроможності України;

- концептуальні положення формування сервісно-орієнтованої багаторівневої моделі публічного управління в умовах глобальної демократії, яка інтегрує елементи мережевого, цифрового, партнерського та антикризового врядування, забезпечуючи поєднання національних інтересів із глобальними демократичними стандартами, посилення участі громадян, прозорості, підзвітності влади ;

- систему оцінювання демократичності публічного управління в Україні в умовах воєнного стану шляхом виокремлення комплексу індикаторів, побудованих на основних демократичних принципах (легітимності, прозорості, підзвітності, інклюзивності та правової визначеності), що дає змогу комплексно оцінити стійкість демократичних інститутів, легітимність управлінських рішень, рівень прозорості, підзвітності, інклюзивності та правової визначеності публічного управління в умовах воєнного стану.

дістали подальшого розвитку:

- понятійно-категоріальний апарат науки публічного управління шляхом уточнення таких понять, як «публічне управління в Україні в умовах глобальних перетворень»; «глобальні перетворення» (процеси глобалізації, цифровізації, посилення наднаціонального врядування та трансформація демократичних стандарті, що впливають на розвиток публічного управління в Україні, стимулюють впровадження принципів good governance (належне врядування), зокрема прозорості, підзвітності, участі громадян, ефективності та верховенства права);

- визначення глобальної демократії як багаторівневої, поліцентричної системи норм, інститутів, демократичних процедур, що забезпечують демократизацію суспільств, поширення демократичних цінностей і стандартів за межі національних держав, демократичний контроль, участь громадянського

суспільства у глобальному управлінні, та відповідність дій міжнародних інституцій демократичним принципам, які стають більш прозорими та підзвітними громадськості та спрямовані на захист прав людини в процесі ухвалення суспільно значущих рішень на локальному, національному, регіональному та наднаціональному рівнях за участю державних і недержавних акторів, в умовах відсутності єдиного глобального суверена;

- підходи до розуміння глобальної демократії як необхідної й важливої умови становлення публічного управління, формування й зміцнення суспільно-політичних, ідеологічних, культурних та інших важливих основ та цінностей розвитку як окремого індивіда, так і суспільства в цілому, на базі яких розроблені методичні рекомендації з демократизації публічного управління в умовах глобальної демократії.

- наукова концептуалізація демократизації публічного управління в умовах глобалізації як процесу поєднання структурних можливостей і системних обмежень, зумовлених впливом наднаціональних процесів, трансформацією ролі держави та зростанням взаємозалежності суспільств, у межах якого ефективність демократизації залежить від здатності держави поєднати глобальні демократичні стандарти з національним контекстом, забезпечивши інституційну спроможність, підзвітність та інклюзивність управління.

Практична цінність роботи полягає у тому, що отримані результати можуть слугувати підґрунтям для більш детального аналізу досліджуваного явища. Результати дослідження впроваджуються в роботу Чорноморського національного університету імені Петра Могили, Коблівську сільську раду Миколаївського району, Миколаївської області, Кривоозерську селищну раду, діяльність Миколаївського апеляційного суду.

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях.

Основні результати дисертації достатньо повно викладено у наукових працях: 5-х статтях наукових вітчизняних фахових виданнях (категорія Б); 7-х опублікованих працях у виданнях апробаційного характеру.

Теоретична та практична цінність, впровадження результатів дослідження.

Дисертаційне дослідження є вагомим внеском у галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування», який полягає у сприянні розвитку наукового дискурсу щодо вирішення актуального наукового завдання у галузі публічного управління та адміністрування, що полягає в обґрунтуванні теоретико-методологічних положень та розробці практичних рекомендацій стосовно демократизації публічного управління в Україні в умовах глобальної демократії в контексті публічного управління.

Сформульовані дисертанткою в межах роботи узагальнення, висновки та рекомендації, безперечно мають теоретико-методологічну цінність та практичну значущість.

Оцінка оформлення дисертації.

Дисертаційне дослідження побудоване логічно та послідовно за своєю архітектонікою, є структурованим та обґрунтованим за своїм змістом. Зміст підрозділів має тісний взаємозв'язок та забезпечує розуміння логіки розкриття

дисертанткою обраної нею на рівні предмету дослідження наукової проблематики. Дисертація оформлена відповідно до чинних вимог МОН України щодо відповідного різновиду кваліфікаційних робіт.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Не дивлячись на високий теоретико-методологічний рівень підготовки дисертаційної роботи, та як наслідок – позитивну оцінку її результатів, її зміст, як і зміст будь-якої самостійно виконаної наукової роботи, не позбавлений дискусійних положень. На нашу думку, дискусії щодо змісту дисертаційної роботи можуть виникнути за такими основними напрямками:

1. У своєму дисертаційному дослідженні авторка говорить про невідворотність процесу глобалізації. Під час публічного захисту хотілось би почути від дисертанта аргументацію, щодо критеріїв, які перешкоджають поглибленню процесів глобалізації?

2. Так, досліджуючи всесвітні глобалізаційні процеси дисертантка цілком слушно наголосила на актуальності впровадження глобальної демократії й, з урахуванням цього – на необхідності посилення ролі публічного управління як координатора інтересів громадян, бізнесу та глобальних акторів, а також необхідності й важливості впровадження демократичних стандартів, принципів прозорості, підзвітності та верховенства права, зберігаючи відповідальність за забезпечення легітимності та підзвітності влади.

На нашу думку, авторці доцільно було б не тільки навести ключові демократичні стандарти, які слід впроваджувати, але й обґрунтувати чому їх слід впроваджувати в публічному управлінні в умовах глобальної демократії.

3. Дисертантка аналізуючи сутність публічного управління як нерозривний управлінський процес, який є послідовним та структурованим при переході від традиційної ієрархічно-бюрократичної моделі до багаторівневої, мережевої та партнерської системи управління перераховує демократичні стандарти які слід впроваджувати і публічному управлінні в умовах глобальної демократії.

Втім, авторці, слід не тільки перерахувати демократичні стандарти які слід впроваджувати в публічному управлінні в умовах глобальної демократії, але й обґрунтувати їх впровадження.

Сформульовані вище дискусійні положення не зменшують високої позитивної оцінки проведеного дисертанткою дослідження та не ставлять під сумнів достовірність отриманого нею наукового результату.

Загальний висновок та оцінка дисертації.

За своїм змістом і загальною спрямованістю дисертаційне дослідження Повертайленко Юлії Віталіївни відповідає обраній нею спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». Дисертаційна робота пройшла достатню апробацію під час проведення науково-комунікативних заходів. Дисертаційна робота містить повною мірою обґрунтовані науково-практичні результати, які мають як теоретико-методологічну цінність для розвитку галузі знань «Публічне управління та адміністрування», так і практичну значущість.

Дисертаційна робота виконана із дотриманням наукового стилю написання, відповідає встановленим до оформлення таких досліджень вимогам та достатньо відображає зміст отриманих дисертанткою наукових результатів. Дисертація є самостійно завершеною роботою, у якій відсутні порушення

академічної доброчесності. Приймаючи до уваги вищенаведене можна зробити висновок про те, що дисертація Повертайленко Юлії Віталіївни на тему «Публічне управління в Україні в умовах глобальної демократії» за її змістом та оформленням відповідає вимогам пп. 8 – 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 31 травня 2019 року № 759), а її авторка Повертайленко Юлія Віталіївна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування.

Рецензент:

кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри публічного управління
та адміністрування
Чорноморського національного університету
імені Петра Могили,
м. Миколаїв, Україна

Олександр ШТИРЬОВ

